

Balassagyarmati Törvényszék

27.P.20.467/2022/21.szám

A Balassagyarmati Törvényszék dr. Paróczai Endre Máté (Cím4.) ügyvéd által képviselt Felperes1 (Cím2.) felperesnek – dr. Molnár Arnold (Cím5) ügyvéd által képviselt Alperes1 (Cím1.) alperes ellen személyiségi jog megsértésének megállapítása, kártérítés megfizetése iránt indított perében meghozta az alábbi

ítéletet:

A törvényszék megállapítja, hogy az alperes azáltal, hogy 2011. május 18. napjától 2011. szeptember 4. napjáig, 2011. szeptember 12. napjától 2012. június 17. napjáig, 2012. július 2. napjától 2012. október 7. napjáig, 2012. október 15. napjától 2012. november 11. napjáig, 2012. november 19. napjától 2014. július 13. napjáig, 2014. július 28. napjától 2014. november 16. napjáig, 2014. december 1. napjától 2016. január 5. napjáig, valamint 2016. szeptember 12. napjától 2016. szeptember 16. napjáig terjedő időszakban az alperesi BV Intézetben fennállt fogvatartása alatt túlszűfolt, az embertelen, megalázó bánásmód és büntetés tilalmába ütköző zárkában helyezte el, nem biztosította számára a jogszabályokban megállapított mértékű mozgásteret és életteret, továbbá az elhelyezéssel érintett zárkákban nem gondoskodott a mellékhelyiség megfelelő elkülönítéséről és a megfelelő szellőzés biztosításáról, megsértette a felperes emberi méltóságát.

Kötelezi a törvényszék az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 2.800.000.-Ft (kettőmillió-nyolcszázezer) forintot, valamint ezen összeg után 2016. szeptember 17. napjától a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

A feljegyzett 204.480.- (kettőszáznégyezer-négy száznyolcvan) Ft eljárási illetéket, valamint 272.640.- (kettőszázhetvenkettőezer-hatszáznegyven) Ft fellebbezési illetéket az állam viseli.

Kötelezi a törvényszék az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 140.000.- (száznegyvenezer) Ft perköltséget.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül fellebbezéssel lehet élni, melyet előterjesztése esetén a Balassagyarmati Törvényszéken kell elektronikus úton benyújtani a Fővárosi Ítéltáblához címzetten.

A törvényszék tájékoztatja a feleket, hogy a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálja el, kivéve, ha a felek bármelyike tárgyalás tartását kéri, a bíróság azt indokoltnak tartja vagy a tárgyaláson fogatosítható bizonyítást kell lefolytatni. A fellebbező félnek a tárgyalás tartására irányuló kérelmét a fellebbezésben kell előterjesztenie.

A Fővárosi Ítéltábla előtti eljárásban a jogi képviselet kötelező.

Indokolás

[1] A felperes 2011. május 18. napjától 2014. november 6. napjáig előzetes letartóztatását, 2014. november 6. napjától 2016. szeptember 16. napjáig jogerős szabadságvesztés büntetését töltötte az alperesi BV Intézetben.

[2] A felperes 2011.05.18.-2011.10.10-ig az 56. számú zárkában volt elhelyezve, ahol 8 fő tartózkodott. Az 56-os zárka alapterülete 22,28 m², annak berendezési tárgyakkal csökkentett alapterülete 15,024 m² volt. 2011.10.10.-2012.07.02.-ig a 67-es zárkában volt elhelyezve, a 67-es zárka alapterülete 17,45 m², annak berendezési tárgyakkal csökkentett alapterülete 10,194 m², abban 8 fő tartózkodott. 2012.07.02.-2012.07.05. között a 66-os zárkában volt elhelyezve, a 66-os zárka alapterülete 21,33 m², annak berendezési tárgyakkal csökkentett alapterülete 14,074 m² volt, abban 8 fő lett elhelyezve. 2012.07.05.-2013.08.11.-ig a 67-es zárkában volt fogvatartva, ahol 8 fő volt elhelyezve. 2013.08.12.-2013.11.04.-ig a 66-os zárkában tartózkodott, ahol 8 fő volt elhelyezve. 2013.11.05.-2014.12.02.-ig az 57-es zárkában volt elhelyezve, mely zárka alapterülete 17,19 m², annak berendezési tárgyakkal csökkentett alapterülete 9,934 m², abban 8 fő tartózkodott. 2014.12.03.-2015.03.15.-ig a 108-as zárkában volt elhelyezve, a 108-as zárka alapterülete 17,78 m², annak berendezési tárgyakkal csökkentett területe 10,524 m², abban 8 fő tartózkodott. 2015.03.16.-2016.08.04.-ig a 106-os zárkában tartózkodott, a 106-os zárka alapterülete 21,14 m², annak berendezési tárgyakkal csökkentett alapterülete 13,884 m², abban 8 fő volt elhelyezve. 2016.08.05.-2016.09.16.-ig a 30-as zárkában volt elhelyezve, a 30. számú zárka alapterülete 7,86 m² volt, annak a berendezési tárgyakkal csökkentett alapterülete 4,03 m². A 30. számú zárkában 2016. augusztus 5-től szeptember 4-ig két fő tartózkodott, szeptember 5-től szeptember 12-ig 3 fő volt elhelyezve, szeptember 13-tól szeptember 16-ig pedig két fő volt elhelyezve. A zárkákban az illemhely függönnyel volt leválasztva. A nagy zárkákban két darab, a kis zárkában 1 darab sűrű rácsozattal ellátott ablak volt.

[3] A fenti terület és létszám adatok alapján az 56-os zárkában az egy főre eső élettér 2,78 m², az egy főre eső mozgástér 1,87 m² volt. A 67-es zárkában az egy főre eső élettér 2,18 m², az egy főre eső mozgástér 1,27 m² volt. A 66-os zárkában az egy főre eső élettér 2,66 m², az egy főre eső mozgástér 1,76 m² volt. Az 57-es zárkában az egy főre eső élettér 2,14 m², az egy főre eső mozgástér 1,24 m² volt. A 108-as zárkában az egy főre eső élettér 2,22 m², az egy főre eső mozgástér 1,31 m² volt. A 106-os zárkában az egy főre eső élettér 2,64 m², az egy főre eső mozgástér 1,73 m² volt. A 30-as zárkában 2016. augusztus 5-től szeptember 4-ig és szeptember 13-tól szeptember 16-ig az egy főre eső élettér 3,93 m², az egy főre eső mozgástér 2,015 m² volt, szeptember 5. és szeptember 12 között az egy főre eső élettér 2,62 m², az egy főre eső mozgástér 1,34 m² volt.

[4] A felperes kártalanítás iránti kérelmet terjesztett elő a Balassagyarmati Törvényszéken a 2011. május 16. napjától 2016. szeptember 16. napjáig tartó fogvatartása alatti alapvető jogait sértő elhelyezés miatt, napi 1.600.- Ft összegű kártalanítás megfizetését kérve. Kérelmében kifogásolta a túlszűfolttságot, hogy a WC mellett kellett étkezni, a WC függönnyel volt leválasztva, hogy a zárkák ajtaja befelé néz, a sűrűn rácsozott ablakon keresztül rossz a szellőzés, így folyamatosan kénytelen volt elviselni a szinten terjedő bűzt, továbbá a poloskák jelenlétét. A Balassagyarmati Törvényszék a ügyirat számú végzésével az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2016. január 6. és 2016. augusztus 12. napja közötti időre napi 1.400.- Ft, összesen 98.000.-Ft kártalanítást állapított meg a felperesnek a 3m² mozgástér hiánya és a mellékhelyiség függönnyel történő leválasztására figyelemmel.

[5] A felperes fellebbezése folytán eljáró Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság a ügyirat1. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta azzal a pontosítással, hogy az elítélt részére az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a 2016. január 7. napjától 2016. január 10. napjáig a 2016. február 26. napjától 2016. február 28. napjáig, a 2016. április 18. napjától 2016. április 24. napjáig, a 2016. május 2. napjától

2016. június 5. napjáig, valamint a 2016. július 4. napjától 2016. július 17. napjáig és a 2016. szeptember 5. napjától 2016. szeptember 11. napjáig terjedő időszak vonatkozásában állapít meg 98.000.-Ft kártalanítást. A végzés indokolása szerint a bv. bíró helytállóan állapította meg, hogy 70 nap vonatkozásában az elítélt kártalanításra jogosult, mivel sem az előírt 3m2 élettér, sem az illemhely fallal történő leválasztása nem volt biztosított.

[6] A felperes keresetet terjesztett elő az alperes által a 2011. május 18. és 2016. szeptember 16. között foganatosított fogvatartása során megvalósított személyiségi jogsértés megállapítása, valamint 3.408.000.-Ft kártérítés és kamatai megfizetése iránt.

[7] A törvényszék a határozat számú ítéletével megállapította, hogy az alperes azzal, hogy 2011. május 18. napjától 2016. szeptember 16. napjáig terjedő időszakban fennállt fogvatartása alatt a felperest túlsúfolt zárkákban helyezte el, megsértette a felperes emberi méltóságát. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 2.500.000.-Ft-ot valamint ezen összeg után 2016. szeptember 17. napjától a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 61.344.-Ft le nem rótt eljárási illetéket, megállapította, hogy a fennmaradó 143.136.-Ft eljárási illetéket az állam viseli. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 68.160.-Ft perköltséget.

[8] A felperes és alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 9.Pf.20.565/2022/3. sorszám alatti végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, és új határozat hozatalára utasította. Az alperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségét 62.500.-Ft-ban, a feljegyzett fellebbezési illeték összegét összesen 272.640.-Ft-ban határozza meg.

A Fővárosi Ítéltábla előírta, hogy az új eljárást a perfelvételi szaktól kezdődően kell lefolytatni, és meg kell követelni a felperestől valamennyi keresetre kiterjedő határozott kereseti kérelem előterjesztését, e körben annak megjelölését, hogy az alperes mely magatartásával pontosan mely időszak tekintetében sértette meg személyiségi jogát, és a megsértett személyiségi jog szubjektív jogkövetkezményeként pontosan mely időszakra, és milyen összegű nem vagyoni kártérítést érvényesít.

Ezt követően kell indokolt határozatban dönteni a felperes valamennyi keresetéről, számot adva arról, hogy mely időszakra megállapított jogsértésre, milyen összegű nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, illetve mire terjed ki a keresetet elutasító rendelkezés. A határozott kereseti kérelem előterjesztését követően kerül az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe is, hogy a megjelölt időszakok tekintetében megalapozottan állást foglaljon arról, hogy a 2016. január 6. és 2016. szeptember 16. közötti időszakra érdemben elbírált kártalanítási kérelem folytán szükséges -e az eljárás részbeni megszüntetése.

[9] A felperes módosított keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes azáltal, hogy 2011. május 18. napjától 2011. szeptember 4. napjáig, 2011. szeptember 12. napjától 2012. június 17. napjáig, 2012. július 2. napjától 2012. október 7. napjáig, 2012. október 15. napjától 2012. november 11. napjáig, 2012. november 19. napjától 2014. július 13. napjáig, 2014. július 28. napjától 2014. november 16. napjáig, 2014. december 1. napjától 2016. január 5. napjáig, valamint 2016. augusztus 13. napjától 2016. szeptember 16. napjáig terjedő időszakban az alperesi BV Intézetben fennállt fogvatartása alatt folyamatosan túlsúfolt, az embertelen, megalázó bánásmód és büntetés tilalmába ütköző zárkában helyezte el, ahol nem biztosította számára a jogszabályokban megállapított mértékű mozgásteret és életteret, továbbá az elhelyezéssel érintett zárkákban nem gondoskodott a mellékhelyiség elkülönítéséről és a megfelelő szellőzés biztosításáról, megsértette a személyiségi jogai körébe tartozó emberi méltóságát. Erre tekintettel a megjelölt időszakokra kérte az alperest

napi 2.000.-Ft összegű, összesen 3.324.000.-Ft kártérítés, valamint ezen összeg után 2016. szeptember 17. napjától a kifizetés napjáig terjedő időszakra számítottan, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes, jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamata megfizetésére, valamint perköltsége megfizetésére. A megismételt eljárásban tartott perfelvételi tárgyaláson a felperes a keresetét akként tartotta fenn, hogy a Balassagyarmati Törvényszék ügyirat1. szám alatti végzésben foglaltak alapján a 2016. január 6. napjától 2016. szeptember 11. napjáig terjedő időre nem kíván kártérítési igényt érvényesíteni.

[10] Keresetét az Alaptörvény II. Cikkére, III. Cikk (1) bekezdésére, XX. Cikk (1) bekezdésére, XXI. Cikk (1) bekezdésére, a Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény és nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 3. cikkére, továbbá a régi Ptk. 2. §-ra, 75. §-ra, 76. §-ra, valamint 84. §-ára alapította. A kamatkövetelés iránti igényét a régi Ptk. 301. §-ára alapította. Hivatkozott rá, hogy a fegyintézetben történt elhelyezésére folyamatosan a kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód és büntetés tilalmába ütköző, túlsúfolt zárkákban került sor. Az elhelyezését embertelenné és elviselhetetlenné tette a zárkák jelentős túlsúfolttsága, nem biztosították az emberhez méltó mozgásteret és az egy fogvatartottra eső életteret sem. Megsértette továbbá az alperes az emberi méltósághoz való jogait azzal, hogy az elhelyezés során a mellékhelyiség a zárkán belül csak függönnyel került elválasztásra, így mivel a WC szellőzése nem volt megoldva a zárkán belül, kénytelen volt minden nap elviselni az elhelyezéséről szolgáló zárkákban terjengő bűzt, amely a WC használatából fakadt. Hivatkozott rá, hogy az EJEB joggyakorlata következetesen elfogadja a CPT ajánlását, mely 4 m²-t ír elő, mint minimálisan elfogadható területet, mely az Egyezmény 3. cikkével már összeegyeztethető. Mivel az alperes nem biztosította a nemzetközi kötelezettségvállalás szerinti 4 m² mozgásteret, valamint a WC elkülönítését a zárkán belül, megsértette az Alaptörvény II., III., XX. cikkében, az 1993. évi XXXI. törvény 3. cikkében, valamint a rPtk. 76. §-ában meghatározott személyhez fűződő jogait, emberi méltóságát. Hivatkozott továbbá a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 137. § (1) és 239. § (1) bekezdésére, illetve a 2015. január 1. napjától hatályos 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 121. § (1) és 186. § (2) bekezdésére. A kártérítés összege körében hivatkozott két kúriai döntésre, melyben 14 napig tartó túlsúfolttságra 100.000.- Ft, illetve 5 és fél hónapig tartó túlsúfolttságra 700.000.- Ft kártérítést állapítottak meg. Hivatkozott rá, hogy 2017. január 1. napján lépett hatályba a 2016. évi CX. törvény 31. §-a, mely bevezette az alapjogokat sértő elhelyezés miatti panaszt. A keresettel érvényesített időszakban azonban nem volt számára olyan hatékony jogorvoslat, amely alkalmas lett volna az általa elszenvedett sérelem orvoslására.

[11] A felperes személyes meghallgatása során a m²-t és a WC függönyös elválasztását sérelmezte. Ők nem fértek el olyan kis helyen annyian, a WC kapcsán pedig hallják egymást, érzik is, ezt az ablakok kinyitása sem oldotta meg. Naponta sokszor kellett a WC használatából eredő szagot elviselni, sok idő volt az, amíg a szag távozott, 80x60-as volt kb. az ablak. Az egyik asztal közvetlenül a WC mellett volt. A jogerős büntetés alatt a zárkaajtók nyitva voltak, onnan is tudtak szellőztetni, a folyosót azonban csak közlekedésre lehetett használni. Másik zárkába át lehetett menni, de nem jártak át, a többi zárkában is hasonló számú fogvatartott volt.

[12] Az alperes a személyiségi jogsértés megállapítására és kártérítés megfizetésére vonatkozó kereset elutasítását, valamint jogtanácsosi költsége megállapítását kérte.

Hivatkozott rá, hogy egyértelműen állami feladat az, hogy olyan befogadó képességű büntetés-végrehajtási intézeteket hozzanak létre, amelyeknek a befogadóképessége az előírt mozgásteret/életteret mindenkor biztosítani tudja a fogvatartottak számára.

2014. december 31-ig a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet nem tette az zárakban elhelyezhető fogvatartottak létszámánál kötelezővé a 3 m² mozgásteret, hanem lehetőség szerinti biztosítást határozott meg. Az alperes az építészeti adottságai miatt önhibáján kívül, tőle független objektív körülmények miatt nem tudta a jogszabályokban lehetőség szerinti, illetve kötelezően meghatározott mértékű mozgásteret biztosítani. Az alperesi intézetnek a jelentős mértékű túltelítettsége következtében nem volt lehetősége a jogszabályi előírásoknak megfelelő mozgástér biztosítása. Ez pedig a befogadási kötelezettségre tekintettel az alperesi intézetnek nem róható fel. Erre tekintettel kártérítési kötelezettsége az alperesnek nincs.

A felperes fogvatartása alatt nem vitatottan függönnyel elválasztott illemhelyű zárakban volt elhelyezve. A zárakon belüli elkülönített illemhelyek kiépítésére 2017-ig nem volt anyagi fedezete az intézetnek, ezáltal e jogszabálysértés sem felróható magatartás az intézetnek. Hivatkozott rá, hogy a zárakban ablakokon keresztül, illetve egy betekintő nyíláson keresztül történt a zárka légterének a szellőztetése. Továbbá a felperes büntetés-végrehajtási fokozata alapján 2014. december 3-tól a felperes elhelyezéséről szolgáló zárak ajtajai hétköznapiakon reggel 8-tól 18 óra 30-ig, hétvégeken 8-12 óráig a kötelező zárásokon kívül nyitva voltak, így a nyitott ajtókon keresztül is történt levegőcsere. A zárka asztalok nem voltak lerögzítve, azok az étkezések idején áthelyezhetőek voltak a zárka adottságainak megfelelően. A felperes továbbá 2014. december 15-től szabadításáig dolgozott, így munkanapokon a reggeli munkába történt levonulástól a szabadlevegőn tartózkodás utáni felvonulásig nem tartózkodott a körletépületben. A felperes állításával ellentétben nem kellett minden nap elviselnie az elhelyezéséről szolgáló zárakban a WC használatából fakadó általa állított bűzt. A zárak jól átszellőztethetőek voltak, azokban a WC használatából eredő bűz nem volt. Arra nincs egyértelmű jogszabályi kötelezettsége az alperesi intézetnek, hogy a műemléki védelem alatt álló körletépületben az épület külső szerkezeti egységét megbontva, önálló szellőzést biztosítsa a zárak illemhelyeinek.

Hivatkozott rá, hogy a felperes az intézeti fogvatartása alatt nem panaszkodott az elhelyezési körülményei miatt. Amennyiben a személyiségi jogainak megsértéseként élte meg azt, hogy zsúfolt, függönnyel, önálló szellőzés nélküli zárakban volt elhelyezve, akkor panaszt tehetett volna. Így nem életszerű az, hogy a sérelmezett körülményeket valóban sérelemdíjra alapot adó hátránnyként élhette meg. Az alperesi felróható magatartás megállapítása esetére a keresetben igényeltnél alacsonyabb összegben kérte a kártérítési összeg megállapítását. Kérte továbbá, hogy ne állapítson meg a bíróság késedelmi kamatot arra figyelemmel, hogy a felperes az elévülési határidő végén nyújtotta be a keresetet, mely azért történt, hogy marasztalás esetén az intézet magasabb összeget fizessen a felperes részére. A késedelmi kamat megállapítása abból a szempontból is hátrányosan érintené az alperest, hogy a felperes önhibájából a keresetét 2021. szeptember 15-én úgy nyújtotta be a bíróság részére, hogy az elbírálásra alkalmatlan volt.

Az alperes nem vitatta a felperes módosított keresetében kimunkált adatokat, így nem vitatta, hogy mely időszakban, mely zárakban volt elhelyezve a felperes, a záraknak mennyi volt az alapterülete, mennyi mozgástér állt rendelkezésre, illetve a 30-as zárka kivételével azt sem vitatta, hogy hány fő volt a zárakban elhelyezve. A 30-as zárka kapcsán úgy nyilatkozott, hogy 2016. augusztus 5-től szeptember 4-ig 2 fő, szeptember 5-től szeptember 12-ig 3 fő, és szeptember 13-tól szeptember 16-ig két fő volt elhelyezve a zárakban.

Hivatkozott rá, hogy a börtön statisztikai szemle alapján 2014. évben volt olyan BV Intézet, ahol csak 102%-os volt a telítettség, az alperesi intézet 165,4%-os túlterheltségével szemben. Ez a BV Intézet volt. 2015-ben az alperesi intézetben 155%-os volt a telítettség, ott pedig csak 89%-os. Így ez a BV Intézet fogadhatott volna olyan fogvatartottakat, aki panaszolta, hogy nincs megfelelő élet- illetve mozgástér biztosítva.

Ellenkérelmében hivatkozott rá, hogy a felperes az elévülési határidő végén nyújtotta be a keresetet amiatt, hogy marasztalás esetén az intézet magasabb összeget fizessen részére. A perfelvételi tárgyaláson elévülési kifogást terjesztett elő arra hivatkozva, hogy már 2016. augusztus 12-én elkezdődött az elévülés, erre figyelemmel a kereset visszautasítását kérte. Az érdemi tárgyalási szakban az alperes eltérő jogi érvelést adott elő és arra hivatkozott, hogy a felperes az eredeti keresetet 2 nappal az elévülési határidő letelte előtt nyújtotta be, azonban az abban hozott határozatot a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyezte, így az nem minősült érdemi határozatnak. Így az nem szakította meg az elévülést, a módosított keresetet pedig az elévülési időn túl nyújtotta be a felperes.

Hivatkozott rá, hogy a befogadási kötelezettségre figyelemmel az alperes nem tudott felróható magatartást tanúsítani, így perbeli legitimációja sincs az alperesnek. Másrészt kártérítést csak akkor lehet megállapítani, ha a károsult a jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Álláspontja szerint amennyiben a felperes kérte volna az áthelyezését a túlsúlyosságra hivatkozva, úgy a kérelmét elbírálták volna és átszállításra került volna. Ez a fogvatartott beleegyezésével okozott kárnak minősül, továbbá az alperes kárfelelősségének megállapítása esetére 90%-10%-os kármegosztást kell alkalmazni a felperesre terhesebben, mert a megfelelő mozgástér biztosítására és áthelyezésre irányuló kérelem elmulasztásával hozzájárult ahhoz, hogy őt kár érje. Kamat szintén nem ítélt meg részére, mert nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben tőle elvárható. Hivatkozott eseti döntésekre, ahol a keresetet elutasította a bíróság arra hivatkozva, hogy az illemhely fallal történő leválasztása csak lehetőség. Nem bizonyította továbbá a felperes, hogy bűz terjengett a zárkában, a fogvatartotti etikett alapján amikor valaki étkezett, más nem ment a WC-re.

[13] tanúl tanú nyilatkozata szerint a szellőztetés úgy történik, hogy az ablakokat a fogvatartottak ki tudják nyitni, illetve amikor a zárkaajtók nyitva vannak, azon keresztül is szellőzik. Ő bűzt nem tapasztalt a zárkákban. Az ablakokon kilátást gátló van, ami 4-5 mm vastag fémszálakból álló sűrű rácsozat. Amennyiben a kilátásgátlót a fogvatartottak tisztán tartják, úgy biztosított a levegő áramlás.

[14] Az alperes elévülési kifogására tekintettel a bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felperes által előterjesztett igény elévült-e.

E körben az alperes arra hivatkozott, hogy a felperes az eredeti keresetet 2 nappal az elévülési határidő letelte előtt nyújtotta be, azonban az abban hozott határozatot a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyezte, így az nem minősült érdemi határozatnak. Így az nem szakította meg az elévülést, a módosított keresetet pedig az elévülési időn túl nyújtotta be a felperes.

[15] A felperes által hivatkozott jogsértés kezdő időpontjára figyelemmel irányadó polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 324. § (1) bekezdése szerint a követelések 5 év alatt elévülnek, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

A régi Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése megszakítja az elévülést.

A (2) bekezdés szerint az elévülés megszakadása, illetőleg az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után az elévülés újból megkezdődik.

[16] A felperes az általa előterjesztett eredeti keresettel az igényét bírósági úton érvényesítette, ami a fentiek alapján az elévülést megszakítja. Utal rá a törvényszék, hogy a határozat számon meghozott ítélete érdemi döntésnek minősül, azonban a régi Ptk. nem is tartalmaz olyan előírást, hogy csak érdemi döntés szakítja meg az elévülést a bíróság előtti igényérvényesítés esetén.

[17] Ezek alapján a törvényszék a keresetet érdemben vizsgálta.

[18] A törvényszék a rendelkezésre álló iratok, felek nyilatkozatai, meghallgatott tanú vallomása alapján megállapította, hogy a felperes keresete jogalapjában teljes egészében, összecszerűségében túlnyomórészt alapos.

[19] A személyhez fűződő jogok védelmére, megsértésük esetén irányadó szabályokra a régi Ptk. tartalmaz rendelkezéseket.

[20] A régi Ptk. 75.§ (1) bekezdése alapján a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak.

A 76.§ szerint a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, a lelkiismereti szabadság sérelme és a személyes szabadság jogellenes korlátozása, a testi épség, az egészség, a becsület és az emberi méltóság megsértése. A 84.§ (1) bekezdés a.) pontja értelmében akit személyhez fűződő jogában megsértenek, követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását, míg az e.) pont szerint kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

A 339.§ (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

[21] Az Alaptörvény III. Cikk (1) bekezdése szerint senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.

[22] Az 1993. évi XXXI. törvény (EJEE) 3. cikke alapján senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni.

[23] A felperes befogadásakor hatályos, a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII.12.) IM rendelet (R1) 137. § (1) bekezdése alapján a zárkában elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítéltre lehetőleg 6 m³ légtér, és lehetőség szerint a férfi elítéltek esetén 3 m² mozgástér jusson.

A (2) bekezdés alapján a mozgástér meghatározása szempontjából a zárka alapterületéből az azt csökkentő berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt területet figyelmen kívül kell hagyni.

A 135.§ (2) bekezdése szerint, a zárka az elítéltek elhelyezésére szolgáló olyan helyiség, amelynek ajtaja, ablaka, (a továbbiakban nyílászárók) a külön rendelkezésekben meghatározott biztonsági követelményeknek megfelel. A zárkában folyó vízzel ellátott mosdót, illetve - az ön, vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítéltek elhelyezésére kialakított zárka kivételével - elkülönített, lehetőség szerint önálló szellőzésű WC-t kell létesíteni.

[24] Az Alkotmánybíróság a 137. § (1) bekezdése vonatkozásában megállapította, hogy az nemzetközi szerződésbe és az Alaptörvénybe ütközik, ezért azt 2015. március 31-ei hatállyal megsemmisítette. Határozatában kifejtette, hogy a többszemélyes zárkában fogvatartottak részére biztosított élet, illetve mozgástérnek minden esetben el kell érnie azt a minimális mértéket, amely biztosítja számukra az emberi méltósághoz való alapjogok sérelme nélküli elhelyezést valamely büntetésvégrehajtási intézetben. E minimális élet, illetve mozgástér biztosítása nélkül olyan túlzásfoltosság jön létre, amely megakadályozza az érintettekkel való emberhez méltó, és őket adottságaiktól függetlenül megillető bánásmódot, így embertelen, megalázó bánásmódnak, büntetésnek minősül.

[25] A 2015. január 1-jén hatályba lépő, a felperes szabadulásának napján is hatályos, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII.19.) IM rendelet (R2) 121. § (1) bekezdése szerint a zárkában, vagy a lakóhelyiségben elhelyezhető létszámot úgy kell

meghatározni, hogy minden elítéltre 6 m³ légtér és férfi elítélt esetén legalább 3 m² mozgástér jusson.

A (2) bekezdés szerint a mozgástér meghatározása szempontjából a zárka vagy a lakóhelyiség alapterületéből az azt csökkentő berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt területet figyelmen kívül kell hagyni.

A 120. § (2) bekezdése szerint a zárkában - az ön, vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítéltek elhelyezésére kialakított zárka kivételével – folyó vízzel ellátott mosdót és elkülönített, lehetőség szerint önálló szellőzésű WC-t kell létesíteni.

[26] A törvényszék a [3] bekezdésben rögzített élettér, illetve mozgástér adatok alapján megállapította, hogy az alperes a 2011. május 18. napjától 2011. szeptember 4. napjáig, 2011. szeptember 12. napjától 2012. június 17. napjáig, 2012. július 2. napjától 2012. október 7. napjáig, 2012. október 15. napjától 2012. november 11. napjáig, 2012. november 19. napjától 2014. július 13. napjáig, 2014. július 28. napjától 2014. november 16. napjáig, 2014. december 1. napjától 2016. január 5. napjáig, valamint 2016. szeptember 12. napjától 2016. szeptember 16. napjáig terjedő időszakban nem biztosította a felperes részére az R1 137. § (1) bekezdésében és az R2 121. § (1) bekezdésében előírt 3m² mozgástérrel, amely önmagában alkalmas az emberi méltóság megsértésére és megalapozza a felperes kártérítés iránti igényét.

[27] A kártalanítási eljárásban a Bv. bíró azt állapította meg, hogy 2016. szeptember 13-tól szeptember 16-ig biztosított volt a felperes számára a 3m² élettér, emiatt az illemhely elkülönítésének hiányából eredő sérelmeket érdemben nem is vizsgálta. Ugyanis a 2013. évi CCXL. törvény (Bv. tv.) 10/A. § alapján a kártalanítást minden esetben a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző zsúfolt elhelyezési körülmény alapozza meg, ennek hiányában a kapcsolódó sérelmek önmagukban nem alapoznak meg kártalanítást. Így ez erre vonatkozó igényt érdemben nem bírálta el.

[28] A kártalanítási ügyben eljáró bíróságok továbbá a mozgástér, illetve élettér fogalmakat szinonimaként használták – az elsőfokon eljáró bíróság 3m² mozgástér, a másodfokon eljáró bíróság ugyanazon jogszabályi előírás alkalmazásával 3m² élettér hiányát állapította meg - és a 3m² mozgástérre vonatkozó előírást mint élettér vették figyelembe tekintettel arra, hogy az R1 és 2016. december 31. napjáig az R2 a mozgástér méretére vonatkozó előírást tartalmazott, a Bv. Tv. 10/A alapján azonban a jogszabályban előírt élettér biztosítását, illetve annak hiányát kellett vizsgálniuk. Emellett a Bv. bírónak mérlegelés nélkül kizárólag a beszerzett iratok – egyebek mellett a PKTTR táblázat – alapján kellett a döntést meghoznia.

[29] Jelen perben azonban a bíróság az Alaptörvény III. Cikk (1) bekezdése és EJEE 3. Cikke alapján vizsgálta, hogy mekkora mértékű élettér felel meg ezen előírásoknak. Habár a perbeli időszakban az R1 és R2 nem rögzítette az élettér kötelező minimális nagyságát, annyi megállapítható, hogy a mozgástér meghatározásánál a zárka alapterületéből le kellett vonni az azt csökkentő berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt területet és az így számított területnek kellett legalább 3 m²-t elérnie egy főre vonatkozóan. Ezek alapján ahhoz, hogy a minimum 3 m² mozgástér biztosítva legyen, az élettér ettől jóval nagyobb méretű kellett, hogy legyen a berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt terület figyelembevételével.

[30] A CPT fogvatartottként 4 m² életteret írt elő minimálisan elfogadható területként, ami az EJEE 3. Cikkével már összeegyeztethető.

[31] A jogalkotó pedig 2017. január 1. napjával az R2 121. § (1) bekezdését úgy módosította, hogy a zárkában elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítéltre hat köbméter légtér és személyenként legalább négy négyzetméter élettér jusson. A (2) bekezdés szerint az élettér kiszámításakor a zárka alapterületéből az illemhely és a mosdó által elfoglalt területet – függetlenül attól, hogy ezek leválasztása megtörtént -e – figyelmen kívül kell hagyni.

Ez a jogszabály módosítás ugyan a perbeli időszakot követően lépett hatályba, nem ezen jogszabályhelyre alapítja a bíróság az ítéletét, azonban ez a módosítás is megerősíti azt, hogy 3m² mozgástér biztosítására vonatkozó előírás esetén az élettérnek szükségszerűen legalább a 4m²-t el kell érnie ahhoz, hogy az Alaptörvény III. Cikk (1) bekezdésével és EJEE 3. Cikkével összeegyeztethető legyen.

[32] Ezek alapján a bíróság megállapította, hogy a felperes által megjelölt időszakokban az alperes nem biztosította a megfelelő életteret a felperes számára, amely önmagában alkalmas az emberi méltóság megsértésére és megalapozza a felperes kártérítés iránti igényét.

[33] A befogadási kötelezettségre hivatkozással pedig az alperes a felelősség alól nem mentheti ki magát, mert a büntetés-végrehajtási intézetben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás. Amennyiben a büntetés-végrehajtási intézet a fogva tartás során irányadó kötelezettségét nem teljesíti, azzal felróható magatartást tanúsít.

[34] Az tény, hogy a túlszűfolttság miatt a felperes nem terjesztett elő panaszt, azonban önmagában a panasz benyújtásának hiánya nem jelenti azt, hogy az alperes magatartása jogszerű volt, és nem következik belőle, hogy a felperes az általános elévülési időn belül nem érvényesíthetne igényt. Másrészt az EJEK több döntésében megállapította, hogy a perbeli időszakban rendelkezésre álló panasz intézménye nem felelt meg a hatékony jogorvoslat követelményének, így nem állt rendelkezésre hatékony jogorvoslati lehetőség (Varga és Mások kontra Magyarország). Jelen esetben is a panasz benyújtása alkalmatlan lett volna a sérelem enyhítésére, orvoslására, mivel a BV Intézetek túlszűfolttságára figyelemmel panasz esetén sem tudta volna elhelyezni a felperest úgy, hogy biztosítva legyen a megfelelő mozgástér, élettér, továbbá hogy az illemhely megfelelően le legyen választva.

[35] Azt az alperes nem vitatta, hogy az illemhelyek az érintett időszakban csak függönnyel voltak leválasztva. Az illemhely ilyen módon történő leválasztása azonban sérti a fogvatartottak emberi méltóságát, figyelemmel arra, hogy mindenki hallja, illetve érzi, ha valaki éppen az illemhelyen van. Azt a meghallgatott tanú is alátámasztotta, hogy az ablakokon sűrű rácsozat volt. Abból a körülményből, hogy amikor a tanú a munkája elvégzése során bement a zárkába és akkor nem tapasztalt bűzt, nem következik az, hogy a zárkákban egyáltalán nem volt bűz. Az nem vitatható, hogy az illemhely használatából eredően bűz keletkezik. Azzal, hogy a sűrűn rácsozott ablakot a fogvatartottak kinyitják, illetve a zárkaajtó is nyitva van, a szag nem távozik el azonnal, ez nem tekinthető megfelelő szellőztetési lehetőségnek. Amennyiben étkezések alkalmával a fogvatartottak nem is használják az illemhelyet, a korlátozott szellőztetési lehetőségek miatt a szag hosszú ideig megmarad. A zárkák kis méretére figyelemmel ezen az asztalok étkezés idejére történő áthelyezése sem segít. Az alperes kötelezettsége a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás. Amennyiben a büntetés-végrehajtási intézet a fogva tartás során irányadó kötelezettségét nem teljesíti, azzal felróható magatartást tanúsít. Így az alperes nem mentheti ki magát arra hivatkozással, hogy nem volt anyagi fedezete az illemhelyek fallal történő leválasztására.

[36] Azzal, hogy az alperes a felperest olyan zárkában helyezte el, ahol nem biztosította az illemhely megfelelő – fallal történő – leválasztását és a hatékony szellőztetést, megsértette a felperes emberi méltóságát és megalapozza a felperes kártérítés iránti igényét.

[37] Mindezekre figyelemmel a törvényszék a régi Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságát azzal, hogy a perbeli időszakban (2011. május 18. napjától 2011. szeptember 4. napjáig, 2011. szeptember 12. napjától 2012. június 17. napjáig, 2012. július 2. napjától 2012. október 7. napjáig, 2012. október 15. napjától 2012. november 11. napjáig, 2012. november 19. napjától 2014. július 13. napjáig, 2014. július 28. napjától 2014. november 16. napjáig, 2014. december 1. napjától 2016. január 5. napjáig, valamint 2016. szeptember 12. napjától 2016. szeptember 16.

napjáig) nem biztosította számára a zárkákban a megfelelő életteret, mozgásteret, valamint a fallal leválasztott illemhelyet és megfelelő szellőzést.

[38] Az alperes magatartásával a felperesnek okozott hátrány folytán a felperest a személyiségi joga megsértéséből eredően sérelem érte. A felperes számára megalázó volt, hogy mindenki hallja, illetve érzi, ha valaki az illemhelyet használja, illetve a túlsúfolt körülmények közötti fogvatartás is a megalázottság érzését kelti. Ez a sérelem összefüggésben áll az alperes jogellenes, felróható, emberi méltóságot sértő magatartásával, így az a régi Ptk. 76. §. §, 84. § (1) bekezdés e.) pontja alapján megalapozza a felperes nem vagyoni kártérítés iránti igényét.

[39] Az a körülmény, hogy a felperes a fogvatartása alatt nem terjesztett elő panaszt, nem tekinthető úgy, hogy a felperes beleegyezett volna a károkozásba. A kárenyhítési kötelezettség sem állapítható meg a felperes részéről. A perbeli időszakban nem volt olyan hatékony jogorvoslat, amely igénybevételével a felperest ért sérelmek elháríthatóak, csökkenthetőek lettek volna. Bár az alperes visszavonta azon nyilatkozatát, hogy minden BV Intézet túlsúfolt volt, azt a CPT is megállapította, hogy a magyarországi BV Intézetek túlsúfoltak voltak. Abból az alperes által hivatkozott körülményből, hogy egyetlen BV Intézet esetében az egyik évben nem volt megállapítható túlsúfolttság, nem következik az, hogy éppen a felperest oda áthelyezték volna erre irányuló kérelem esetén. Másrészt az alperes által hivatkozott adat egyetlen évre (2015) vonatkozik, 2014 évben ez a BV Intézet is túlsúfolt volt. Ezek alapján az alperes teljes kártérítési felelőssége fennáll. Utal rá a törvényszék, hogy nem vagyoni kártérítésnél a kármegosztás intézménye egyébként sem alkalmazható. Az alperes által hivatkozott egyedi döntések nem kötik a törvényszéket, a bíróságnak kizárólag a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett jogkérdésben hozott határozatát kell figyelembe vennie.

[40] A régi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján a felperesnek járó, az elszenvedett hátrányokkal arányban álló nem vagyoni kártérítés összegét a törvényszék mérlegeléssel állapította meg. Nagy súllyal vette figyelembe, hogy a WC függönnyel való elválasztására tekintettel megalázó volt a fogvatartottak számára a szükségletük elvégzése, nagyon zavaró a terjedő szag, illetve megalázó, hogy ilyen körülmények között kell a WC mellett étkeznie a fogvatartottaknak. Figyelembe vette, hogy volt szellőzési lehetősége a zárkákban (nyitható rácsos ablak, nyitott zárkaajtó), azonban az nem volt alkalmas arra, hogy a WC használatából eredő szag rövid időn belül eltűnjön. Értékelte továbbá a törvényszék, hogy az előírtnál kisebb mozgásteret szükségtelenül és indokolatlanul növelte a fogvatartással egyébként is együtt járó hátrányokat, továbbá a jogsértés folyamatosságát, az emberi méltóságot sértő körülmények között történő fogvatartás hosszú időtartamát (54 hónap). Kis súllyal vette figyelembe azt, hogy a felperesnek 2014. december 3. napjától a jogerős szabadságvesztés büntetés letöltése során nem kellett a nap 24 órájában a zárkában tartózkodnia, mivel a folyosót csak közlekedésre lehetett használni, ott hosszabb ideig tartózkodni nem lehetett, a többi zárka pedig szintén túlsúfolt volt. Emellett figyelembe vette, hogy 2014. december 15-től a szabadulásaig munkanapokon napi 8 órában munkát végzett, így ekkor nem tartózkodott a zárkában, azonban ezen időpontot megelőzően a napi szabad levegőn tartózkodást leszámítva folyamatosan a zárkában kellett tartózkodnia. A kártérítés összegének megállapítása körében a törvényszék nem értékelte külön azt, hogy a felperes zárkatársai egy része dolgozott, tekintettel arra, hogy a felperes nyilatkozata alapján a zárkatársaival azonos munkaidőben dolgoztak. Azt pedig már értékelte, hogy a felperes a fogvatartási időszak egy részében napi 8 órában dolgozott.

[41] Ezek alapján az elszenvedett hátrányokkal arányban álló, a hátrányok kompenzálásához szükséges és elegendő nem vagyoni kártérítés összegét 2.800.000.-Ft-ban állapította meg.

[42] Utal rá a törvényszék, hogy nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti perben a bíróság nem napi tételben állapítja meg a kártérítés összegét. A nem vagyoni kártérítést maga a személyiségi jogsértés alapozza meg, a jogsértés folyamatosságát, időtartamát pedig az összeg meghatározása során értékeli a bíróság. Erre figyelemmel jelen perben nincs jelentősége a felperes által hivatkozott két kúriai döntésben rövid fogvatartásokra megállapított összegnek, hiszen a kártérítési igényt önmagában a személyiségi jogsértés alapozza meg, annak időtartama csak az összeg meghatározásánál értékelendő körülmény. Azonban az ezen két döntésből is megállapítható, hogy nem napi tétel alapján állapították meg a kártérítést.

[43] A régi Ptk. 360. § (1) bekezdése szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes, erre figyelemmel a felperes keresetének megfelelően a károsodás bekövetkezésének időpontját figyelembe véve kötelezte a törvényszék az alperest a régi Ptk. 301. § szerinti kamat megfizetésére, függetlenül attól, hogy a felperes mikor terjesztette elő a keresetét és mióta folyik az eljárás.

[44] A felperes két kereseti kérelmet terjesztett elő. A bíróság a keresetben megjelölt jogsértés megtörténtét megállapította. Emellett a felperes által megjelölt összegtől kevesebb nem vagyoni kártérítést ítélt meg mérlegelés alapján, azonban a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan eltúlzottnak, ezért a törvényszék a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 83. § (3) bekezdése alapján mellőzte a részleges pernyertességre vonatkozó előírás alkalmazását. Így a perköltségviselés szempontjából a felperes a Pp. 83. § (2) – (3) bekezdése alapján pernyertesnek tekintendő.

[45] Erre figyelemmel a törvényszék a Pp. 83. § (2) – (3) bekezdése alapján az alperest kötelezte a felperes perindítással felmerült perköltségének megfizetésére, melyet a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján a megítélt 2.800.000.- Ft 5%-ában, 140.000.- forintban állapított meg.

[46] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdés és 42. § (1) bekezdés a.) pontja alapján a tárgyi illetékfeljegyzési jogra tekintettel feljegyzett eljárási illetéket, valamint felperesi fellebbezési illetéket a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján az állam viseli. Az alperes részére feljegyzett fellebbezési illeték az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam terhén marad.

[47] Az ítélet elleni fellebbezés lehetősége a Pp. 365. § (2) bekezdés a) pontján alapul.

Balassagyarmat, 2023. június 22.

dr. Barsi Ildikó s.k.
bíró